

АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ ВИХОВАННЯ

З В І Т

про науково-дослідну роботу

з теми: **«Організаційно-методичні умови розвитку практичного розуму учнів
у позашкільних навчальних закладах»**

старшого наукового співробітника
лабораторії діяльності позашкільних закладів
Інституту проблем виховання АПН України

Вербицького Володимира Валентиновича

за 2006-2008 роки

звіт обговорено і затверджено на
засіданні лабораторії діяльності
позашкільних закладів Інституту
проблем виховання АПН України,
протокол № _____ від _____ р.

Київ – 2008

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ

Старший науковий співробітник у звітному періоді розв'язував такі завдання:

1. Аналіз основних критерій і аспектів розвитку практичного розуму.
2. Формування педагогічних принципів особистісного підходу до роботи з цілеспрямованим учнем.
3. Формування мотивації молодих педагогів щодо роботи з цілеспрямованими учнями.
4. Актуалізація змісту творчих учнівських об'єднань відповідно до регіональних природних умов.
5. Впровадження Концепції профільного навчання в позашкільних навчальних закладах (гуртки-професії).
6. Розробка методів та методичних прийомів, що забезпечують надійну допрофесійну підготовку учнівської молоді.
7. Популяризація діяльності позашкільних навчальних закладів в контексті виховання обдарованої молоді.
8. Обґрунтування ідеї „освіта впродовж життя” з метою підготовки педагогічних кадрів нової генерації.
9. Обґрунтування стратегії розвитку позашкільних навчальних закладів та формування місії НЕНЦ, як координатора позашкільної освіти еколого-натуралістичного спрямування.

Найважливіші наукові досягнення:

Обґрунтовано основні критерії та аспекти розвитку практичного розуму учнів, розкрито поняття „природовідповідність людини”. Окреслена місія та стратегія НЕНЦ. Сутність стратегічного управління Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді полягає у визначенні перспектив, цілей та шляхів їх досягнення. Реалізація обраної місії НЕНЦ (*Виховання обдарованої молоді в контексті освіти сталого розвитку*) передбачає вирішення певного алгоритму: робота з обдарованими; підготовка кадрів нової генерації; впровадження науково-освітніх проектів; співпраця з освітніми організаціями; реклама та PR-технології.

Протягом 2006-2008 рр. Опубліковано **42** друкованих праць. Загальним

обсягом **89,92** д.а. З них підручників — **0** ; посібників — **4** (один з Грифом МОН України); статей — **38** (у т.ч. **14** фахових).

У **2006-2008** рр. взято участь у **53** масових заходах.

II. ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

Досліджувалась тема: **«Організаційно-методичні умови розвитку практичного розуму учнів у позашкільних навчальних закладах».**

Термін виконання: 01.01.2006 – 31.12.2008.

Основні результати:

У ході комплексного дослідження:

- *проаналізовано* основні критерії і аспекти розвитку практичного розуму школяра;
- *визначено* поняття „практичний розум”, „природовідповідність людина”;
- *обґрунтовано* педагогічні принципи та інноваційні методики щодо роботи з цілеспрямованими учнями;
- *розроблено* Концепцію профільного навчання в позашкільних навчальних закладах (гуртки-професії), Концепцію виховної роботи з учнями;
- *виявлено* основні потреби обдарованої молоді в контексті виховання майбутньої еліти;
- *прогнозовано* досвід роботи мережі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування та зарубіжних партнерів (Росія, Республіка Беларусь, Латвія, Польща, Болгарія, США);
- *подальшого розвитку набуло* впровадження науково-освітніх проектів та питання підготовки педагогічних кадрів нової генерації.

Найвагоміші публікації:

1. *Вербицький В.В.* Теоретико-методичні засади формування практичного розуму цілеспрямованого учня (у системі позашкільної еколого-натуралістичної роботи)// Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів: Зб. Матеріалів наук. – практ. конф., Грамота, К. – 2006. – с. 35 – 42.

2. *Вербицький В.В.* Педагогічні принципи особистісного підходу до роботи з цілеспрямованим учнем // Розвиток біологічної освіти в Україні. Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції 26 – 27 вересня 2006 р. – Мелітополь, 2006. – С. 4-8.
3. *Володимир Вербицький.* Методичні засади формування практичного розуму цілеспрямованого учня // Позашкільна освіта і виховання. - № 1, 2006. – С. 19-23.
4. *Вербицький В.В.* Проблемно-пізнавальний зміст навчально-виховного процесу позашкільного закладу – запорука розвитку творчості школяра // Світ творчості. Матеріали Всеукраїнського педагогічного практикуму керівників обласних позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування Східного регіону України на Луганщині. Ч.1. – Луганськ, 2006.- С. 10-12.
5. *Володимир Вербицький.* Проектна форма навчання і виховання у загальноосвітніх навчальних закладах та позашкільних закладах освіти еколого-натуралістичного напрямку. Проблеми та шляхи їх вирішення (на допомогу вчителям біології, хімії, географії. Керівникам гуртків екологічного спрямування, методистам позашкільних закладів) // Рідна школа. - № 3 (926), березень, 2007. – С. 35-47.
6. *Володимир Вербицький.* Забезпечення наступності біологічної науки й освіти // Коментар до Інформаційного збірника міністерства освіти і науки України. – № 2, лютий, 2007. – С. 16 – 21.
7. *Вербицький В.В.* Традиційні та інноваційні технології навчання екології в позашкільних закладах України еколого-натуралістичного напрямку // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія: наука, освіта, природоохоронна діяльність», Умань. – К.: Наук.світ, 2007. – С. 128 – 131.
8. *Вербицький В.В., Бабанська Н.І., Шевцов А.О., Землянських І.І.* Крилаті скарби Кіровоградщини. – Кіровоград: Видавництво «Код», 2007. – 29 с.
9. *Ольга Плахотнік, Володимир Вербицький.* Тенденції становлення та розвитку позашкільної еколого-натуралістичної освіти в Україні// Збірник наукових

- праць «Психолого-педагогічні проблеми сільської школи». – Умань: РВЦ «Софія», 2007. – Випуск 21. – С. 154 – 161.
10. *Володимир Вербицький*. Мистецтво виховання // Зб.: Філософія педагогічної майстерності. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – С. 316-323.
11. *Вербицький В.В.* Система освіти в сучасному еколого-натуралістичному центрі: інноваційні підходи // Зб.: Педагогічний процес: теорія і практика. – Випуск 1. – Київ: видавництво «ЕКМО», 2008. – С. 41 – 52.
12. *Вербицький В.В.* Блоково-модульна система навчання у позашкільній педагогіці // Зб.: Педагогічний процес: теорія і практика. – Випуск 2. – Київ: видавництво «ЕКМО», 2008. – С. 27 – 32.
13. *В.В. Вербицький*. Шляхи формування іміджу сучасного позашкільного навчального закладу еколого-натуралістичного спрямування в контексті стратегічного управління. - Рідна школа. - 2008. - № 5 (941). – С. 26 – 36.
14. *В.В. Вербицький*. Оздоровлення, фізичне загартування молоді в позашкільлі. – К.: АБЕРС, 2008. – 384 с. **Гриф МОН України**
15. *В.В. Вербицький*. Реалізація освіти сталого розвитку в позашкільних навчальних закладах України // Освітні та етичні засади збалансованого розвитку. Серія «Стан навколишнього середовища».- 2008.- № 7.- С. 24-27.

Апробація результатів

Апробація проходила у таких позашкільних навчальних закладах:

- Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України;
- Республіканський екологічний центр дітей та молоді (Республіка Білорусь);
- Агроекологічний центр «Петербурзька усадьба» (Росія);
- Міжнародний табір «Чавдар» (Болгарія);
- Житомирський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді;
- Дніпропетровський обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді;
- Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді;
- Луганський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді;

Отримані **результати експерименту** за звітний період:

1. Визначено пріоритети в роботі з цілеспрямованими учнями.
2. Визначено та обґрунтовано інноваційні принципи системи освіти еколого-натуралістичного центру.
3. Проаналізовано основні тенденції щодо підготовки педагогічних кадрів нової генерації.
4. Окреслені основні орієнтири виховної роботи в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного спрямування.
5. Висвітлені інноваційні технології підготовки вчителів природничих дисциплін в Україні.
6. Розроблено матеріали до науково–методичного посібника, що запланований як впровадження результатів НДР за 2006–2008 рр.

Основні результати дослідно-експериментальної роботи **відображено** в таких нормативних документах Міністерства освіти і науки України:

1. Програма. Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України.
2. Концепція виховної роботи з учнями.
3. Соціально-педагогічна концепція екологічної освіти «Сім'я – дошкільна установа – школа – позашкільний та вищий навчальні заклади».
4. Концепція діяльності з підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Висвітлення організації та проведення експерименту проводилося шляхом публікації експериментальних матеріалів у періодичних виданнях:

1. *Володимир Вербицький*. Методичні засади формування практичного розуму цілеспрямованого учня // Позашкільна освіта і виховання. - № 1, 2006. – С. 19-23.
2. *Володимир Вербицький*. Організаційно-методичні засади еколого-натуралістичної роботи позашкільних навчальних закладів (2003 – 2008 роки) // Рідна школа. - № 8 (919), серпень, 2006. – С. 5-9.

3. *Володимир Вербицький*. Проектна форма навчання і виховання у загальноосвітніх навчальних закладах та позашкільних закладах освіти еколого-натуралістичного напрямку. Проблеми та шляхи їх вирішення (на допомогу вчителям біології, хімії, географії. Керівникам гуртків екологічного спрямування, методистам позашкільних закладів) // Рідна школа. - № 3 (926), березень, 2007. – С. 35-47.
4. *Володимир Вербицький*. Забезпечення наступності біологічної науки й освіти // Коментар до Інформаційного збірника міністерства освіти і науки України. – № 2, лютий, 2007. – С. 16 – 21.
5. *Володимир Вербицький*. Соціально-педагогічна концепція екологічної освіти «Сім`я – дошкільна установа – школа – позашкільний та вищий навчальні заклади» // Початкова школа. - № 6 (456), червень, 2007. – С. 1-6.
6. *Вербицький Володимир, Манорик Любов, Пінчук Микола*. Аграрні аспекти виховання учнівської молоді // Рідна школа. - № 933, вересень, 2007. – С. 3-7.
7. *Володимир Вербицький, К. Кравченко*. До питання державного управління екологічною освітою та вихованням в Україні. // Молодь і ринок. - № 10 (33), жовтень, 2007. – С. 14 – 16.
8. *Володимир Вербицький*. Фандрайзінг – альтернативне рішення для здійснення діяльності позашкільних навчальних закладів (лекційний матеріал для курсів підвищення кваліфікації керівників позашкільних навчальних закладів) // Рідна школа. - 2008. - № 1-2 (937-938). – С. 28 – 36.
9. *Володимир Вербицький*. Юні валеологи. Програма гуртка // Позашкілля. - № 1 (013), січень, 2008. – С. 31 – 44.
10. *Володимир Вербицький*. Методи дослідження // Біологія. Шкільний світ. - 2008. - № 12. – С. 2-3.
11. *В.В. Вербицький*. Шляхи формування іміджу сучасного позашкільного навчального закладу еколого-натуралістичного спрямування в контексті стратегічного управління. - Рідна школа. - 2008. - № 5 (941). – С. 26 – 36.
12. *Володимир Вербицький*. Трудове виховання – шлях до формування особистості молоді // Рідна школа. - 2008. - № 7-8 (943-944). – С. 8 – 9.

Інформація про керівників експериментальних баз:

1. Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді МОН України – директор **Вербицький В.В.**;
2. Республіканський екологічний центр дітей та молоді (Республіка Білорусь) – директор **Каліновська Л.П.**;
3. Агроекологічний центр «Петербургская усадьба» (Росія) – директор **Кувшинова О.М.**;
4. Міжнародний табір «Чавдар» (Болгарія) – директор **Автов Бойчо**;
5. Житомирський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді – директор **Лабунська В.М.**;
6. Закарпатський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді – директор **Гуревич О.В.**;
7. Луганський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді – директор **Яковлєв В.А.**;
8. Сумський обласний центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю – директор **Тихенко Л.В.**;
9. Дніпропетровський обласний еколого-натуралістичний центр дітей та учнівської молоді – директор **Педан Ю.Ф.**;
10. Миколаївський обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді – директор **Троїцька Т.Б.**;
11. Одеський обласний гуманітарний центр позашкільної освіти та виховання – директор **Галюткіна В.В.**

IV. УПРОВАДЖЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПРАКТИЦІ

Видано посібники:

1. *Вербицький В.В.* Методологічні основи розвитку практичного розуму школяра. – К.: СПМ «АВЕРС», 2007. – 124 с. (12,4 д.а.)
2. Авторські методичні системи керівників творчих учнівських об'єднань. Навчальний посібник / За ред. Вербицького В.В. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. – 391 с. (43,0 д.а.)

3. *В.В. Вербицький*. Оздоровлення, фізичне загартування молоді в позашкільлі. – К.: АБЕРС, 2008. – 384 с. (22,32 д.а.) **Гриф МОН України**

Підготовлено рукописи:

Посібники:

1. *В.В. Вербицький*. Довідник натураліста. Науково-популярне видання (17 д.а.)
2. *В.В. Вербицький*. Екологічне виховання в дошкільному закладі (Розробки тем занять) (11 д.а.)

Статті:

3. *В.В. Вербицький*. Декоративно-ужиткове мистецтво в контексті виховання учнівської молоді (з досвіду виховної роботи в гуртках декоративно-прикладного мистецтва мережі позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування) / Зб.: Філософія педагогічної майстерності. – 2008.
4. *Володимир Вербицький*. Філософсько-педагогічний погляд на основні аспекти розвитку практичного розуму школяра / Зб. Академії пед. наук, 2008.
5. *Володимир Валентинович Вербицький*. Діалог культур і релігій в позашкільній еколого-натуралістичній роботі // V Міжнародний антитерористичний форум «Діалог культур і релігій: протидія тероризму та екстремізму», 15-16 травня 2008 р., м. Київ.
6. *Володимир Вербицький*. Енергія і середовище // XVI Міжнародна науково-технічна конференція «Екологічна та техногенна безпека. Охорона водного та повітряного басейнів. Утилізація відходів», 09-13 червня 2008 р., м. Бердянськ.
7. *Володимир Вербицький*. Трудове виховання підростаючого покоління – шлях до морального загартування суспільства // Всеукраїнська науково-практична конференція «Інтеграція ідей трудового виховання А.С. Макаренка в систему позашкільної освіти», 8 жовтня 2008 р., м. Дніпропетровськ.
8. *Володимир Вербицький*. Виховання обдарованої дитини в контексті тріади «Людина-природа-суспільство» (з педагогічних поглядів В.О. Сухомлинського) // Всеукраїнська науково-практична конференція

«Виховання дбайливого ставлення до природи у світлі педагогічних ідей В.О. Сухомлинського», 27 вересня 2008 р., м. Суми.

9. *В.В. Вербицький*. Роль викладача в модернізації освітньої діяльності в контексті Болонського процесу // Міжнародна наукова конференція «Місія викладача вищої школи в контексті сучасних освітніх викликів», 16-17 жовтня 2008 р., м. Львів.

V. ПРОВЕДЕННЯ МАСОВИХ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ.

Участь у масових науково-практичних заходах у 2006-2008 рр. (27):

1. IV Міжнародний симпозіум з біоетики «Розвиток ідей біоетики у європейському контексті», 11-12 травня 2006 р., м. Київ.
2. Всеукраїнська науково-практична конференція «Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів», 30-31 березня 2006 р., м. Київ.
3. XIII Каришинські читання. Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми якості природничої педагогічної освіти», 25-26 травня 2006 р., м. Полтава.
4. Всеукраїнська науково-методична конференція «Розвиток біологічної освіти в Україні», 26 – 27 вересня 2006 р. – м. Мелітополь.
5. Всеукраїнський науковий семінар. VI педагогічні читання пам'яті О.П.Рудницької, 30 листопада 2006 р., м. Київ.
6. Всеукраїнський педагогічний практикум керівників обласних позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування Східного регіону України на Луганщині «Світ творчості», 2006 р., м. Луганськ.
7. Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток наукової творчості майбутніх вчителів природничих дисциплін» XVI Каришинські читання, 24-25 травня 2007 р.
8. Міжнародна науково-практична конференція «Екологія: наука, освіта, природоохоронна діяльність». - Умань, 2007.
9. Міжнародна науково-практична конференція «Різноманіття фітобіоти: шляхи відновлення, збагачення і збереження. Історія та сучасні проблеми»,

- присвяченої 200-річчю заснування Кременецького ботанічного саду. 18-23 червня 2007 р.
10. Міжнародна науково-практична конференція «Формування цінностей сучасної особистості». – Дрогобич, 20 – 21 вересня 2007.
 11. V Міжнародна наукова конференція «Промислова ботаніка: стан та перспективи розвитку». 24-26 вересня 2007 р. – Донецьк, 2007.
 12. Міжнародна науково-практична конференція «Роль едукативного середовища у підготовці вчителя сільської школи». – Умань, 4 – 5 жовтня 2007.
 13. Всеукраїнська науково-практична конференція «Особистість XXI століття: проблеми виховання та шляхи їх вирішення». – Київ, 17 – 18 жовтня 2007.
 14. IV Міжнародна науково-практична конференція «Інновації у вищій школі». 24-25 жовтня 2007 р. – Ніжин, 2007.
 15. II Міжнародний конгрес «Українська освіта у світовому часопросторі». 25-27 жовтня 2007 р. – Київ, 2007.
 16. V Мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О.П. Рудницької. 6 – 7 грудня 2007 р. – Київ, 2007.
 17. Міжнародна наукова конференція, присвячена 50-річчю Запорізького міського дитячого ботанічного саду «Рослини в оптимізації довкілля». 12-15 травня 2008 р. – Запоріжжя: вид-во ЗДМУ, 2008. – С. 37 – 38.
 18. XVI Международная научная конференция «Роль ботанических садов в изучении онтогенеза интродуцированных растений» (26-29 мая 2008.) – Харьков. – 2008. – С.6-7.
 19. III Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні та за кордоном» (8-9 жовтня 2008р.) – Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов. – 2008. – С. 59 – 67.
 20. V Міжнародний антитерористичний форум «Діалог культур і релігій: протидія тероризму та екстремізму», 15-16 травня 2008 р., м. Київ.
 21. Всеукраїнська науково-практична конференція «Виховання дбайливого ставлення до природи у світлі педагогічних ідей В.О. Сухомлинського», 27 вересня 2008 р., м. Суми.

22. Всеукраїнська науково-практична конференція «Інтеграція ідей трудового виховання А.С. Макаренка в систему позашкільної освіти», 8 жовтня 2008 р., м. Дніпропетровськ.
23. XVI Міжнародна науково-технічна конференція «Екологічна та техногенна безпека. Охорона водного та повітряного басейнів. Утилізація відходів», 09-13 червня 2008 р., м. Бердянськ.
24. Міжнародна наукова конференція «Місія викладача вищої школи в контексті сучасних освітніх викликів», 16-17 жовтня 2008 р., м. Львів.
25. Всероссийская научно-практическая конференция «Роль и место учреждений дополнительного образования детей в социально-экономическом развитии регионов», 21-23 октября 2008 г., г. Ярославль, Россия.
26. Всеукраїнська науково-практична конференція «Соціально-педагогічні засади виховання морально-гармонійної особистості», 22-23 жовтня 2008 р., м. Київ.
27. Український екологічний конгрес – 2008 «Пріоритети збалансованого (сталого) розвитку України», 27-28 жовтня 2008 р., м. Київ.

VI. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Міжнародна співпраця НЕНЦ з освітніми закладами різного виду спрямована на аналітичні дослідження щодо розвитку творчої особистості, формування в учнів мотивації до наукового дослідження, виховання обдарованої молоді крізь призму пріоритетів збалансованого розвитку України.

З наступними освітніми закладами та установами найбільш плідно співпрацює Центр:

- ✓ Московська міська станція юних натуралістів (**Росія**);
- ✓ Московський міський Палац дитячої (юнацької творчості) (**Росія**);
- ✓ Республіканський екологічний центр дітей та юнацтва (**Республіка Білорусь**);
- ✓ школа №188 ім. Болеслава Орлівського м. Вроцлава (**Польща**);
- ✓ Старозагорський учнівський центр (**Болгарія**);
- ✓ Міжнародний табір «Чавдар» (**Болгарія**);

- ✓ Республіканський екологічний центр дітей та молоді (**Республіка Білорусь**);
- ✓ Агроекологічний центр «Петербургская усадьба» (**Росія**);
- ✓ Республіканський дитячий еколого-біологічний центр (**Республіка Карелія, Росія**);
- ✓ Міжнародний освітній центр шкільної управи м. Риги Латвійської республіки „Заля варна” (**Латвія**);
- ✓ ДЮОЦ „JK Auseklis” (**Латвія**);
- ✓ Норвезька спілка охорони природи (**Норвегія**).

ВІІ. СПИСОК ОСНОВНИХ ДРУКОВАНИХ ПРАЦЬ.

МОНОГРАФІЇ

В.В. Вербицький. Оздоровлення, фізичне загартування молоді в позашкільлі. – К.: АБЕРС, 2008. – 384 с. **Гриф МОН України**

НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

Вербицький В.В., Бабанська Н.І., Шевцов А.О., Землянських І.І. Крилаті скарби Кіровоградщини. – Кіровоград: Видавництво «Код», 2007. – 29 с.

Авторські методичні системи керівників творчих учнівських об'єднань. Навчальний посібник / За ред. Вербицького В.В. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. – 391 с.

МЕТОДИЧНІ ПОСІБНИКИ

Вербицький В.В. Методологічні основи розвитку практичного розуму школяра. – К.: СПМ «АБЕРС», 2007. – 124 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Володимир Вербицький. Проектна форма навчання і виховання у загальноосвітніх навчальних закладах та позашкільних закладах освіти еколого-натуралістичного напрямку. Проблеми та шляхи їх вирішення (на допомогу вчителям біології, хімії, географії. Керівникам гуртків екологічного спрямування,

методистам позашкільних закладів) // Рідна школа. - № 3 (926), березень, 2007. – С. 35-47.

Володимир Вербицький. Фандрайзінг – альтернативне рішення для здійснення діяльності позашкільних навчальних закладів (лекційний матеріал для курсів підвищення кваліфікації керівників позашкільних навчальних закладів) // Рідна школа. - 2008. - № 1-2 (937-938). – С. 28 – 36.

Володимир Вербицький. Методи дослідження // Біологія. Шкільний світ. - 2008. - № 12. – С. 2-3.

В.В. Вербицький. Контурна карта виховної еколого-натуралістичної роботи. Проведення тематичних екологічних екскурсій, експедицій, маршрутів «вихідного дня», виїзних форм навчання у школах і позашкільних навчальних закладах // Основні орієнтири виховання учнів 1-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Програма. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2008. – С. 63-73.

КОНЦЕПЦІЇ

Володимир Вербицький. Соціально-педагогічна концепція екологічної освіти «Сім'я – дошкільна установа – школа – позашкільний та вищий навчальні заклади» // Початкова школа. - № 6 (456), червень, 2007. – С. 1-6.

ПРОГРАМИ

Володимир Вербицький. Юні валеологи. Програма гуртка // Позашкілля. - № 1 (013), січень, 2008. – С. 31 – 44.

КАЛЕНДАРНІ ПЛАНИ

План роботи НЕНЦ на 2006-2007 навчальний рік.

План роботи НЕНЦ на 2007-2008 навчальний рік.

ЗБІРНИКИ НАУКОВИХ ПРАЦЬ, МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЙ

Вербицький В.В., Надворный В.Г., Мазур П.А. Биоэтика: проведение практических работ по получению высокого урожая ягодных культур юннатами г.

Києва, Розвиток ідей віоетики у європейському контексті: Матеріали 1V Міжнародного симпозіуму з білетики. – К.: Сфера. – 2006. – с. 27 – 28.

Вербицький В.В., Любак Т.Л. Участь молодого покоління в екологічних акціях місцевої громади. – Зб. Проблеми залучення молоді до сприйняття рішень на місцевому і регіональному рівнях: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 15-16 грудня 2005 р. – Тернопіль: Термограф, 2006. – с. 11-15.

Вербицький В.В. Теоретико-методичні засади формування практичного розуму цілеспрямованого учня (у системі позашкільної еколого-натуралістичної роботи)// Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів: Зб. Матеріалів наук. – практ. конф., Грамота, К. – 2006. – с. 35 – 42.

Вербицький В.В. Роль Всеукраїнської конференції учасників комплексних експедицій з екології, ботаніки, ентомології, гідрології та орнітології в екологічній освіті молоді республіки. // Зб. «Проблеми якості природничої педагогічної освіти», Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Полтава, 2006. – с. 24 – 27.

Вербицький В.В. Педагогічні принципи особистісного підходу до роботи з цілеспрямованим учнем // Розвиток біологічної освіти в Україні. Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції 26 – 27 вересня 2006 р. – Мелітополь, 2006. – С. 4-8.

Вербицький В.В., Надворний В.Г. Роль тижня Всеукраїнських і міжнародних науково-освітніх проектів «Україна-Європа-Світ» у екологічній освіті шкільної молоді України //Міжнародна науково-практична конференція «Розвиток наукової творчості майбутніх вчителів природничих дисциплін» XVI Каришинські читання, 24-25 травня 2007 р. – С. 253 – 258.

Вербицький В.В., Тараненко В.І. Діяльність позашкільних еколого-натуралістичних закладів в умовах реформування освіти в Україні. // Збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. - Випуск 1, 2007. – С. 40-47.

Вербицький В.В. Традиційні та інноваційні технології навчання екології в позашкільних закладах України еколого-натуралістичного напрямку // Матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія: наука, освіта, природоохоронна діяльність», Умань. – К.: Наук.світ, 2007. – С. 128 – 131.

Вербицький В.В., Бойко Є.О. Використання видів і форм рослин у ландшафтному дизайні та парковій архітектурі дендрологічного парку «Юннатівський» // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Різноманіття фітобіоти: шляхи відновлення, збагачення і збереження. Історія та сучасні проблеми», присвяченої 200-річчю заснування Кременецького ботанічного саду. 18-23 червня 2007 р. – Кременець - Тернопіль.: «Підручники і посібники», 2007. – С. 208 – 209.

Ольга Плахотнік, Володимир Вербицький. Тенденції становлення та розвитку позашкільної еколого-натуралістичної освіти в Україні// Збірник наукових праць «Психолого-педагогічні проблеми сільської школи». – Умань: РВЦ «Софія», 2007. – Випуск 21. – С. 154 – 161.

Вербицький В.В. Досвід юннатів лабораторії дендрології НЕНЦ з вегетативного розмноження хвойних та вічнозелених рослин. // Матеріали V Міжнародної наукової конференції «Промислова ботаніка: стан та перспективи розвитку». 24-26 вересня 2007 р. – Донецьк, 2007. – С. 78 – 81.

Вербицький В.В. Система освіти в сучасному еколого-натуралістичному центрі: інноваційні підходи // Зб.: Педагогічний процес: теорія і практика. – Випуск 1. – Київ: видавництво «ЕКМО», 2008. – С. 41 – 52.

Вербицький В.В. Блоково-модульна система навчання у позашкільній педагогіці // Зб.: Педагогічний процес: теорія і практика. – Випуск 2. – Київ: видавництво «ЕКМО», 2008. – С. 27 – 32.

В.В. Вербицький. Роль рослин в оптимізації довкілля. // Матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 50-річчю Запорізького міського дитячого ботанічного саду «Рослини в оптимізації довкілля». 12-15 травня 2008 р. – Запоріжжя: вид-во ЗДМУ, 2008. – С. 37 – 38.

В.В. Вербицький. Особливості розмноження сортів *Ipomoea batatas* Poir. вегетативними діаспорами. - Биологический вестник. Материалы XVI международной научной конференции «Роль ботанических садов в изучении

онтогенеза интродуцированных растений» (26-29 мая 2008.) – Харьков. – 2008. – С.6-7.

Володимир Вербицький. Інноваційні технології підготовки вчителів природничих дисциплін в Україні: створення нової моделі «Вчитель біології-організатор, методист позашкільної еколого-натуралістичної роботи» // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Випуск XXI. Частина I. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні та за кордоном» (8-9 жовтня 2008р.) – Горлівський державний педагогічний інститут іноземних мов. – 2008. – С. 59 – 67.

СТАТТІ

Володимир Вербицький. Методичні засади формування практичного розуму цілеспрямованого учня // Позашкільна освіта і виховання. - № 1, 2006. – С. 19-23.

Володимир Вербицький. Організаційно-методичні засади еколого-натуралістичної роботи позашкільних навчальних закладів (2003 – 2008 роки) // Рідна школа. - № 8 (919), серпень, 2006. – С. 5-9.

Вербицький В.В. Організаційно-педагогічні основи мистецької діяльності еколого-натуралістичних центрів учнівської молоді //Всеукраїнський науковий семінар. VI педагогічні читання пам'яті О.П.Рудницької. – 30 листопада 2006 р.

Вербицький В.В. Проблемно-пізнавальний зміст навчально-виховного процесу позашкільного закладу – запорука розвитку творчості школяра // Світ творчості. Матеріали Всеукраїнського педагогічного практикуму керівників обласних позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного спрямування Східного регіону України на Луганщині. Ч.1. – Луганськ, 2006.- С. 10-12.

Вербицький В.В. Здоровий спосіб життя – основа творчої діяльності вихованців еколого-натуралістичного центру // Матеріали Всеукраїнського форуму «Здоров'я дітей – майбутнє країни». Частина 1. – Київ, 2007. – С. 58-65.

Вербицький В.В. Актуальність і основні аспекти формування школи майбутніх батьків // Світ творчості. Матеріали Всеукраїнського педагогічного практикуму керівників обласних позашкільних навчальних закладів еколого-

натуралістичного спрямування Східного регіону України на Луганщині. Ч.1. – Луганськ, 2006.- С. 13-22.

Володимир Вербицький. Забезпечення наступності біологічної науки й освіти // Коментар до Інформаційного збірника міністерства освіти і науки України. – № 2, лютий, 2007. – С. 16 – 21.

Вербицький Володимир, Манорик Любов, Пінчук Микола. Аграрні аспекти виховання учнівської молоді // Рідна школа. - № 933, вересень, 2007. – С. 3-7.

Володимир Вербицький, К. Кравченко. До питання державного управління екологічною освітою та вихованням в Україні. // Молодь і ринок. - № 10 (33), жовтень, 2007. – С. 14 – 16.

Володимир Вербицький. Екологія: перехрестя наук // Початкова школа. - 2008. - № 1.

Володимир Вербицький. Мистецтво виховання // Зб.: Філософія педагогічної майстерності. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – С. 316-323.

В. Вербицький, М. Леценко. Передмова до монографії Гелени Мажец «Матеріальний добробут: шанс чи загроза вихованню у родині».- К.: «Аверс», 2008. – С. 3-10.

В.В. Вербицький. Шляхи формування іміджу сучасного позашкільного навчального закладу еколого-натуралістичного спрямування в контексті стратегічного управління. - Рідна школа. - 2008. - № 5 (941). – С. 26 – 36.

Володимир Вербицький, Любов Манорик, Микола Пінчук. Дослідницька робота з біології і сільського господарства в школах і позашкільних навчальних закладах: історія і сьогодення // Рідна школа. - 2008. - № 7-8 (943-944). – С. 3 – 7.

Володимир Вербицький. Трудове виховання – шлях до формування особистості молоді // Рідна школа. - 2008. - № 7-8 (943-944). – С. 8 – 9.

В.В. Вербицький. Реалізація освіти сталого розвитку в позашкільних навчальних закладах України // Освітні та етичні засади збалансованого розвитку. Серія «Стан навколишнього середовища».- 2008.- № 7.- С. 24-27.

АНОТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК НАУКОВИХ РОЗРОБОК, ПІДГОТОВЛЕНИХ РУКОПИСІВ

УПРОВАДЖЕНО:

1. *Вербицький В.В.* Методологічні основи розвитку практичного розуму школяра. – К.: СПМ «АВЕРС», 2007. – 124 с.

У методичному посібнику розглядаються питання неперервної когнітивної соціально-педагогічної системи «Сім`я – дошкільна установа – школа – позашкільний та вищі навчальні заклади». Подані розробки стратегії навчально-виховної та дослідницької роботи в позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного спрямування крізь призму формування практичного розуму цілеспрямованого учня.

Загальний обсяг 12,4 д.а.

2. Авторські методичні системи керівників творчих учнівських об'єднань. Навчальний посібник / За ред. Вербицького В.В. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2007. – 391 с.

Навчальний посібник присвячений проблемам організації методичного супроводу педагогічної діяльності, визначенню методичних основ реалізації пріоритетних напрямів еколого-натуралістичної роботи, які ґрунтуються на сучасних теоретичних розробках і передовому педагогічному досвіді.

Загальний обсяг 43,0 д.а.

3. *В.В. Вербицький.* Оздоровлення, фізичне загартування молоді в позашкільлі. – К.: АВЕРС, 2008. – 384 с. **Гриф МОН України**

Метою монографія є не тільки пропаганда педагогічного досвіду роботи оздоровчих таборів обласних, районних, міських еколого-натуралістичних центрів, станцій юних натуралістів України, а й сприяння його поширенню.

В монографії розкрито роботу літніх оздоровчих таборів еколого-натуралістичного спрямування з денним перебуванням, наведені методичні розробки і досвід роботи літніх таборів з виїздом. Значну частину монографії займають сценарії свят, вікторин і конкурсів для дітей з метою удосконалення активного відпочинку молоді влітку.

Монографія має велике практичне значення для учнівської та студентської молоді, вчителів, керівників таборів, керівників гуртків, педагогів-позашкільників.

Загальний обсяг 22,32 д.а.

ПІДГОТОВЛЕНО ДО ВПРОВАДЖЕННЯ:

1. *В.В. Вербицький*. Довідник натураліста. Науково-популярне видання

Науково-популярне видання «Довідник натураліста» спрямоване на висвітлення важливих біологічних термінів тваринного і рослинного світу, якими повинен оперувати справжній натураліст.

Автор зібрав і виклав дуже багатий і цікавий матеріал по досвіду роботи мережі обласних еколого-натуралістичних центрів (станцій юних натуралістів), прослідив життєвий шлях юннатів, описав заслуги видатних вчених-біологів.

Особлива увага приділяється вивченню лауреатів Нобелівської премії по медицині і біології.

Вважаємо, що науково-популярне видання «Довідник натураліста» буде справжньою скарбничкою для учнів і педагогів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

Загальний обсяг 17 д.а.

2. *В.В. Вербицький*. Екологічне виховання в дошкільному закладі (Розробки тем занять). Навчально-методичний збірник

Зміст навчально-методичного збірника складається з 38 розробок занять. Розробки занять для дітей молодшого шкільного віку охоплюють і рослинний світ, і тваринний світ. Мета цих розробок – це екологічна освіта і виховання дітей, формування в них шанобливого ставлення до природи, як до самих себе. Орієнтація посібника підкріплюється значною кількістю літературного матеріалу у вигляді прислів'їв і приказок, народних прикмет, віршів, пісень, забавлянок, казок тощо, що безумовно викликатиме зацікавленість і інтерес дітей.

Навчально-методичний збірник Вербицького В.В. «*Екологічне виховання в дошкільному закладі*» - це справжня скарбничка для вихователів дошкільних навчальних закладів, вчителів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів та педагогів-позашкільників.

Загальний обсяг 11 д.а.

ІННОВАЦІЇ:

Вербицький В.В. спільно з колективом Національного еколого-натуралістичного центру впроваджує інновації в системі освіти, а саме:

- ✓ Інноваційна розробка «Всеукраїнський табір передового досвіду «Юннат» на зламі стереотипів про відпочинок талановитої молоді»;
- ✓ Інноваційна розробка «Банк інтелектуально-творчої особистості»;
- ✓ Інноваційна розробка «Біологічні стажування»;
- ✓ Інноваційна розробка «Заочна школа фітодизайну»;
- ✓ Інновації в позашкільному навчальному закладі: профільне навчання.